

Základy sociologického výzkumu — úlohy

2006/07

<http://web.ff.cuni.cz/~pelis>

1. Vybrané skupině jsme dali dotazník zjišťující postoje k fungování místních samospráv. Skupina se zúčastnila školení *Pracovní právo a zaměstnanec*, a pak jsme této skupině dali uvedený dotazník ještě jednou. Zjistili jsme, že oproti prvnímu “měření” došlo k celkovému zlepšení postojů. Vezměte do úvahy *design* výzkumu a rozhodněte, zda platí následující věty:
 - (a) Školení bylo příčinou zlepšení postojů.
 - (b) Je potvrzeno, že dotazník je reliabilní technikou.
 - (c) Je jisté, že dotazník sám způsobil změnu postojů.
 - (d) Dotazník indikoval, že školení ani postoje k fungování místních samospráv nejsou v příčinném vztahu.
2. Při prozkoumání statistik kraje *K* se zjistilo, že je (vůči republikovému průměru) vyšší *nezaměstnanost* i *rozvodovost*. Z těchto informací lze odvodit:
 - (a) Mezi nezaměstnaností a rozvodovostí není žádná souvislost.
 - (b) Nezaměstnanost způsobuje zvýšení rozvodovosti.
 - (c) Vyšší rozvodovost je příčinou vyšší nezaměstnanosti.
3. Která z následujících vět uvádí do vztahu *teoretický konstrukt* a jeho možný *indikátor*?
 - (a) Středoškolské vzdělání je ordinální proměnnou.
 - (b) Normální člověk je ten, který získal v IQ-testu 90-110 bodů.
 - (c) Sociální původ může mít vliv na sociální úspěšnost jedince.
 - (d) Kontakt s jinou kulturou snižuje nebezpečí předsudků vůči cizincům.
 - (e) Delikvenci lze definovat jako vícenásobný pobyt ve věznici.
4. Vysvětlete roli *indikátoru* v sociologickém výzkumu při popisu sociálních jevů.

5. Platí-li

- Vyšší míra politické participace je příčinou vyhraněných politických postojů.
- Vyhraněné politické postoje jsou příčinou pravidelné účasti ve volbách.

pak platí:

- (a) Pravidelná účast ve volbách je příčinou vyšší míry politické participace.
- (b) Účast ve volbách nesouvisí s vyhraněnými politickými postoji.

6. Uvedte dva indikátory *vyšší míry politické participace*.

7. Sestavte alespoň tři pracovní hypotézy (doplněné o operační definice) pro hypotézu

- Vyšší míra politické participace je příčinou vyhraněných politických postojů.

8. Vysvětlete termín *operacionalizace*. (Lze využít předchozí úlohy.)

9. Nechť je zjištěno, že *biologické pohlaví* (X) má vliv na *výsledky testu IQ* (Y). Vezměme do úvahy ještě *gender* (Z). K jakému zkreslení pak mohlo dojít?

(a) $X \rightarrow Z \rightarrow Y$

(b) $X \rightarrow Y \rightarrow Z$

(c) $Z \rightarrow X \rightarrow Y$

(Šipka naznačuje příčinný vliv, tj. $A \rightarrow B$ znamená A je příčinou B .)

Poznámky Úlohy si vždy přečtete velmi pozorně. Platí pro ně obdobné pokyny jako pro otázky z obecné sociologické teorie. Volíte-li např. jednu z nabízených možností, je dobré odpověď stručně okomentovat.

Reference

- [1] Disman, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Karolinum, 1993 a další vydání.